

ASPECTE COGNITIVE ȘI FORMATIVE ALE EDUCĂRII DRAGOSTEI FAȚĂ DE NATURĂ LA ELEVII MICI

Ecaterina ARVINTI, studentă,
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Conducător științific: **Nina SACALIUC**, dr., conf. univ.

Abstract: *The educational target which consists in teaching little children to love and respect the nature stands at the basis of the progress of the contemporary world with its hard conditions. It is vital for kids to take care of the environment as it teaches them to be hard-working, solicitous and industrious from the very childhood. Training of love towards the nature can be implemented through some methods, such as establishment of cognitive and formative educational aspects which concern instilling respect to nature into pupils. Moreover this goal can be reached through proposing some strategies of love teaching. The cognitive and formative aspects of such education can create by children a clear image of everything around them, give them a good opportunity to explore the beauty and depth of the world.*

Keywords: *nature, cognitive aspects, formative aspects, careful attitude.*

În condițiile lumii contemporane educarea dragostei față de natură la copii este o necesitate reală. Acest lucru este condiționat de un șir de cauze cu caracter gnoseologic și social: prezența fenomenului „înstrăinării de natură”, când activitatea omului influențează negativ asupra sistemului „omul-natură”, predominarea ati-

tudinii strict utilitare și pasiv contemplative față de natură, subaprecierea rolului formării elementelor de cultură ecologică.

Elevii mici sunt capabili să însușească anumite cunoștințe despre protecția naturii. Este important ca formarea atitudinii grijulii față de natură să se îmbine cu educarea dragostei față de plaiul natal, cu dorința de a participa după putere, de rând cu adulții, la amenajarea lui.

Educarea dragostei față de natură presupune, de asemenea și prezența unei atitudini etice față de ea și realizarea unui comportament etic în conviețuirea din natură.

Reieșind din actualitatea problemei de cercetare, *scopul investigației* constă în a determina condițiile psihopedagogice de educare a dragostei față de natură la elevii clasei a doua.

Obiectivele cercetării:

- Abordarea problemei educării dragostei față de natură în literatura de specialitate;
- Studiarea posibilităților de educare a dragostei față de natură la elevii mici;
- Elaborarea programei experimentale în scopul educării dragostei față de natură la elevii clasei a doua;
- Validarea prin experiment a programei respective.

Elevii mici sunt marele detașamente de apărători ai naturii, de aceea școala are obligație de a organiza o vie și susținută mișcare de ocrotire a mediului prin educarea dragostei față de natură la elevii mici.

Principalul mijloc de educație la vârsta școlară mică prezintă valorile artistice. În același timp acționează puternic asupra sentimentelor receptivității și deprinderilor „frumoase” de comportare ale elevilor mici și valorile estetice din natură.

Natura acționează multilateral asupra dezvoltării elevului mic. Bogăția de imagini artistice ce copilul le observă în fiecare anotimp influențează percepțiile elevilor și constituie un izvor pentru creația lor. Vizitele, excursiile în sânul naturii au o deosebită valoare pentru educarea dragostei față de natură. Prin excursii și vizite elevii cunosc în mod nemijlocit frumusețile și bogățiile naturii. Impresiile pe care le dobândesc în timpul excursiilor și vizitelor sunt variate. Prezentându-le frumusețea, bogăția locurilor pitorești din natură, li se dezvoltă sentimente de dragoste față de natură, de bucurie că acest ținut se înfrumusețează prin eforturile creatoare ale oamenilor care muncesc [5].

Familiarizarea copiilor cu schimbarea și dezvoltarea naturii de la un anotimp la altul ne dă posibilitatea să demonstrăm legăturile și interdependențele funcționale, spațiale, temporale în natură. În Curriculum la disciplina „Științe” este indicat volumul de cunoștințe necesare formării la elevi a reprezentărilor despre schimbările ce au loc în natura vie și nertă.

Analiza curriculumului arată că aceste cunoștințe sunt dedicate mai mult activității vitale a organismelor, comportării lor într-un anotimp sau altul decât schimbărilor sezoniere din natura nertă și influenței lor asupra dezvoltării plantelor și animalelor [3].

Prin urmare, cadrele didactice din învățământul primar trebuie să dezvolte strategia creând programe efective de educare a elevilor mici.

Metodele de familiarizare a copiilor în îmbinări diferite se aplică în cadrul activității didactice sub diferite forme. Datorită convorbirii, elevii înțeleg anumite raporturi ce diferă după conținut. Valoarea acestor activități constă în faptul că livrează elemente pentru formarea gustului estetic, dragostei pentru frumos, îi obișnuiește pe elevi să accepte, să înțeleagă obiectivele cognitive, să le soluționeze în mod creativ [1].

La lecțiile de limbă și literatură română se urmărește formarea capacităților de a povesti, a declama și a interpreta un rol. În acest scop se folosesc cu succes exerciții variate de citire expresivă, citire pe roluri, recitarea expresivă a poeziilor, dramatizarea unor lecturi, interpretarea unor scenete și obișnuirea școlarilor mici cu lectura independentă [4].

Educația muzicală ocupă o bună parte din timpul rezervat procesului instructiv-educat și activităților din afara clasei și extrașcolare, la care participă școlarii mici. Prin predarea muzicii se urmărește formarea capacității de a asculta cu plăcere muzica, de a îndrăgi frumosul muzical ce se naște tot din natură.

La orele de educație plastică învățătorul creează diverse condiții pentru a-i include pe elevi în crearea frumosului din natură. De exemplu organizarea excursiilor la galerii de pictură. Astfel elevul percepe valoarea artistică a operelor de artă inspirate din natură.

Printre mijloacele eficiente de educare a dragostei față de natură un mare loc revine excursiilor și plimbărilor cu conținut ecologic.

În excursii și plimbări elevii învață să se delecteze cu peisajele melegurilor natale, cu aroma florilor; să admire culorile cerului, a câmpiilor. Elevul care a îndrăgit frumusețea naturii, va da dovadă de o atitudine grijulie față de tot ce există, va tinde să făurească frumusețea cu mâinile sale proprii [2].

Pentru educarea dragostei față de natură o deosebită importanță o are sistemul educațional. Acest sistem este orientat să dezvolte conștiința ecologică a oamenilor în așa fel, încât fiecare membru al societății să devină conștient de locul și rolul său în natură și societate. Educarea în domeniul ocrotirii naturii, aspectelor cognitive și formative ale educării dragostei față de ea, trebuie să se înceapă din frageda copilărie și să fie continuată în tot timpul anilor de școală, cât și în afara școlii.

Pentru ca cele menționate mai sus să aibă o anumită valoare, trebuie verificate din punct de vedere praxiologic. A fost elaborată programa experimentală ce vizează formarea atitudinii grijulii față de natură la elevii mici și educarea dragostei față de ea.

Scopul experimentului de constatare: determinarea stării procesului educațional ce ține de educarea dragostei față de natură la elevii mici.

Obiectivele:

- Stabilirea nivelului educării dragostei față de natură la elevi.
- Examinarea posibilităților de educare la elevii mici a atitudinii grijulii față de natură.

La etapa inițială a experimentului de constatare am dus convorbiri cu elevii conform următoarelor întrebări:

- Ce înțelegi prin natura plaiului natal?
- Lămurește expresia „natura frumoasă”.

- Descrie, te rog, livada casei părințești.
- Ce preferi mai mult: un câmp cu flori, iarbă verde, cântă păsările, se aude foșnetul frunzelor de pe copaci, plouă?
- Ce sentimente îți trezesc aceste lucruri?
- Ce poezii, cântece cunoști despre natura plaiului natal?

În rezultatul discuțiilor individuale cu elevii, am constatat că ei au reprezentări estetice, pot lămuri cuvintele „frumos”, „urât”. Însă unii întâmpină greutatea la argumentarea răspunsurilor alese, nu pot stabili în baza căror criterii ei au apreciat că fenomenul sau obiectul din natură este frumos sau urât.

Luând în considerare faptul că educarea dragostei față de valorile naturii depinde de nivelul muncii instructiv-educative în clasa a doua, am discutat cu învățătoarea.

În discuție cu cadrul didactic am constatat că munca instructiv-educativă orientată spre perceperea, înțelegerea și interiorizarea valorilor estetice este superficială, nu există un sistem orientat spre stimularea receptivității și sensibilității față de valorile naturii. Învățătoarea a indicat faptul că deja în clasa a doua orientează elevii mai mult spre asimilarea cunoștințelor, dezvoltarea gustului estetic, astfel cu timpul la ei se va educa și atitudinea grijulie față de natură, dragostea față de ea.

În cadrul experimentului de constatare am dus observări la orele de științe, fiind conștientă de faptul că aspectele cognitive și formative ce țin de educarea atitudinii grijulii față de natură pot fi efectuate și la aceste ore.

Se poate menționa cu siguranță că cadrele didactice pot oferi posibilități pentru formarea atitudinii grijulii față de natură atât în cadrul activităților didactice, cât și în cadrul celor extracurriculare.

Pentru a lărgi cunoștințele elevilor despre atitudinea grijulie față de natură, dragostea față de ea, am inițiat experimentul formativ.

Experimentul formativ a urmărit obiectivele:

- Stabilirea posibilităților de educare la copii a atitudinii grijulii față de natură.
- Elaborarea și validarea prin experiment a programei orientate în direcția respectivă.

Luând în considerare faptul că prin intermediul procesului de învățământ se îmbogățesc cunoștințele și impresiile elevilor despre frumusețea naturii, stimulând intense trăiri afective, ce vor contura și stabili atitudinea grijulie față de ea, în cadrul experimentului formativ am folosit orele de limbă și literatură română.

Pentru început, am considerat că este important de a dezvolta la elevii mici capacitatea de a percepe frumosul din natură, ceea ce le va trezi copiilor anumite sentimente.

În cadrul experimentului formativ am folosit diverse metode: observarea, lucrul cu manualul, explicația, contemplarea tablourilor, imaginilor, povestirea jocul didactic, citirea operelor literare, dramatizarea.

Un rol considerabil în educarea atitudinii grijulii îl are modul cum li se trezesc elevilor emoțiile și sentimentele respective.

Formând la elevi interesul pentru lumea naturii, le educăm o atitudine grijulie față de ea, îi obișnuim să ocrotească natura, să participe în măsura puterilor sale la crearea frumosului din natură.

Experimentul formativ ne-a demonstrat că pentru a cunoaște natura, a le forma atitudine grijulie față de obiectele din natură, elevii mici trebuie să fie permanent în contact cu ea. Pentru asimilarea reușită a cunoștințelor elevii trebuie obișnuți să gândească și să acționeze în mod practic, să distingă, să observe, să capete deprinderi de muncă și numai atunci vom vorbi despre aspectele cognitive și formative ale educării dragostei față de natură la ei.

La etapa experimentului de evaluare am urmărit scopul de a verifica cunoștințele elevilor față de natura plaiului natal, sentimentele față de valorile ei.

Elevilor li s-au propus aceleași probe ca și la etapa experimentului de constatare.

Obiectivele realizate în cadrul probelor respective:

- Observarea manifestărilor aspectelor cognitive și formative față de valorile naturii la elevi.
- Determinarea nivelului educării dragostei față de natură la elevii supuși experimentului.

În cadrul experimentului de control am organizat și desfășurat activitatea extracurriculară *Frumusețea naturii plaiului natal*. Activitatea respectivă ne-a demonstrat importanța dezvoltării acelor sentimente profunde care s-au manifestat la elevi în timpul discuțiilor, memorării versurilor, privirii imaginilor ce ne vorbesc despre valorile naturii, ocrotirea lor.

Prin urmare, putem concluziona că aspectele cognitive și formative ale educării dragostei față de natură poate să-i întregască elevului mic imaginea despre ceea ce-l înconjoară, să i-o redea mai profund și să-i ajute să pătrundă în frumusețea ei.

Bibliografie:

1. ARDELEANU, A., MÎNDRUȚ, O. *Didactica formării competențelor*. Arad: University Pross, 2012. 212 p.
2. BEJAN, F. *Particularitățile de vîrstă ale elevilor din clasele primare*. Chișinău: Lumina, 1983.
3. *Curriculum școlar la Științe pentru clasele I-IV*. Chișinău: Prut Internațional, 2010. 174 p.
4. GANEA I., CIUBARA G., GORAȘ V., CRIȘAN A. *Ghidul învățătorului. Limba română, clasele I și II*. Chișinău: Cartier, 2000.
5. ȘEVCIUC, M. *Fundamente psihopedagogice de formare a intereselor cognitive la elevii claselor primare*: autoreferat. Chișinău, 1999. 171 p.